

NAGYSZÜLEINK
TÖRTÉNETE:
HAZAÚT A
KITELEPÍTÉSBŐL

KÉSZÍTETTE: HORVÁTH TAMÁS

LEÖWEY KLÁRA GIMNÁZIUM

10. D OSZTÁLY

Anyai oldalról sváb családból származom, a család egy kis baranyai faluban élt, Nagynyárádon. Nagymamámtól hallottam először a kitelepítésről. Ő még akkor nem élt (1952-ben született), de gyermekkorában, a téli estéken anyukája -az én dédanyám- sokat mesélt neki az átélt viszontagságokról. Természetesen svábul mesélt, hisz otthon mindenki így beszélt. Mamám is kétnyelvű, egyidőben tanult meg magyarul és svábul, az idős rokonokkal ma is svábul beszélget. Néha talán már kicsit unta is a történeteket a kitelepítésről, amit bevallása szerint ma már nagyon megbánt, mert sokkal többet is megtudhatott volna a család múltjáról.

A szép családi házból mindenkinek mennie kellett: nagymamám dédnagyanyjának, nagyszüleinek (1.sz.kép), szüleinek (2.sz.kép,) és nővérének, Szefinek (3.sz.kép), aki akkor hároméves volt. A dédnagymama kivételével a többiek mind visszatértek, mert bár tudták, hogy minden odaveszett, de azt is tudták, hogy ez az otthonuk, máshol nem tudnak élni. Szépanyám meghalt Németországban (4.sz.kép).

Az elhurcoláskor fejenként 50 kg-os csomagot vihettek magukkal, hátrahagyva a házat, a berendezést, a földeket, a szerszámokat, az állatokat az ólakban, a vacsorát az asztalon, mindent. Nem értették, mivel vádolják őket, miért ők a hibásak a németek háborúja miatt. Ők "rendes" állampolgárok voltak, tisztességesen éltek, szorgalmasan dolgoztak.

A mesélések folyamán a dédim legtöbbit a visszaútról beszélt, talán azért, mert az volt a legszörnyűbb számára. Illegálisan, szökve, bújva, a határokon elkapva, fogdába zárva, és a félelemmel, hogy soha nem érnek haza. És ezt a történetet mesélte el nekem a nagymamám, a következőképpen:

- Na, ich will net - toporzékolt Szefi, mikor a vonat a határközeli állomáson lassított. Tudta, ha anyja kezdi elpakolni a szalmahajú, porcelánfejű babát és a néhány kis játék edényt, rossz világ következik. Megint egyszer vége a nyugalomnak, amit a vonatozás jelentett számára. A vonaton lehetett ülni, lehetett játszani, lehetett hangosan beszélni. De ha leszálltak a vonatról, nehéz menet kezdődött, gyalogolni vég nélkül, sokszor éhesen, bujkálni a bokrok alatt, s még megszólalni sem volt szabad, mert észreveszik őket a határőrök. Napok óta tartott már ez az út, s talán csak a vonatokon töltött idő tette azt elviselhetővé.

Oma és Opa is indultak volna velük haza, Magyarországra, de Uroma már nem tudta vállalni az utat, meg kellett várniuk, míg meghal... idegenben, távol a falujától, amit e szörnyű utazáson kívül soha nem hagyott el egy napra sem.

A vonat megállt. Néhányan kiszálltak. Köztük ők is: Apu, Anyu és Szefi. Apu körbenézett, tájékozódott, aztán felcihelődtek, s elindultak. Motyójuk nem volt sok, egy cekkerben elfért. Amijük volt, amit még otthonról hoztak, már hazaküldték zsákokban

(5.sz.kép). A feladott csomagok tartalmának listáját Oma gondosan feljegyezte a süteményeskönyvbe (6.sz.kép). Merthogy azt is magukkal vitték Németországba. Krumplit, magvakat, süteményes könyvet... Morcos házigazdájuk Zwickaiban már megérkezésükkor az első este megjegyezte, hogy a krumplilevesnek nagyon jó illata van.

Nem a falu felé indultak, hanem a mezők felé. Ritkás erdőbe értek, ott megpihentek, megvárták, míg sötét lett. Még egy darab kenyér is jutott mindenkinek, előző nap kapták jó emberektől, akik megsajnálták őket a kicsi gyerekkel. Sötétedett. Szefit, aki az eddig megtett út fáradságaitól éppen elaludt, ébresztgették.

- Nem tudok menni – nyafogott a kicsi. Anyja felemelte, elindultak. Az út megművelt földeken vezetett keresztül, nem messze egy tanya körvonalazódott. Előbb távoli kutyaugatást hallottak, de az ugatás egyre közeledett. Két hatalmas eb rohant feléjük. Szefti rémülten kapaszkodott anyjába, bebújt a jupl ráncai közé. A kutyák hirtelen megálltak, füttyszó állította meg őket. A gazda közeledett, kezében fenyegetően vasvilla.

- Mit keresnek itt?

- Nem lopni akarunk, csak hazamenni ...

-Ha nem tűnnek el azonnal, hívom a rendőröket – mondta a paraszt, de szülei érezték szavaiban, hogy nem teszi meg, mert átérzi helyzetüket.

Sietve mentek tovább. Apu sokszor előre ment, körbenézett: merre van a határ, hol járőröznek a határőrök. Anyu nem bírta tovább, le akarta tenni a kislányt, gyalogoljon egy darabig. És ekkor vették észre, hogy a gyerek egyetlen pár lábbelije, a kis pacsker elveszett. Valószínű az erdőben maradt a fa alatt, ahol lepihentek. Anyu sírva fakadt. Az nem lehet, hogy ennyi baj érje őket. Hiszen ők hívő, templomba járó, sokat imádkozó emberek. És csak haza akarnak menni, oda, ahonnan nem is akartak soha eljönni. Nem volt mit tenni, Szeftit tovább cipelték. Közben az eső is eleredt. Pillanatokon belül csúszós, latyakos lett a talaj, a lábbelik – már akinek volt – eláztak. Apu újra előre ment:

- A közelben vezet egy út, azon mennek a járőrök. Ha ezen az árkon átkúszunk, megvárjuk míg elhaladnak előttünk, és mögöttük átsurranunk – mondta, mikor visszatért. És elindultak... De az árokpárt meredek és csúszós volt az esőtől. Anyu, hátán Szeftivel nagyot esett, csak úgy nyekkent. Szeftinek ez mulatságos volt. Nem ütötték meg magukat, Anyu sok szoknyája felfogta a huppanás erejét. A kislány felkacagott, anyja betapasztotta a száját, de már késő volt. A határőrök megtorpantak a zajra, visszafordultak, a család lelepleződött. Bekísérték őket az őrökre. Szefti végre alhatott nyugodtan. A szülők nem tudtak aludni: vajon, hogy lesz tovább, mit csinálnak itt velük, és a legfőbb kérdés: mikor mehetnek tovább, haza. Tudták, hogy ott a szép

nagy ház és a gazdaság már nem az övék, de szorgalommal, kitartással, sok munkával majd összeszedik magukat ..., csak egyszer már otthon lennének.

Két hétig voltak a határőr laktanyában. Takarítottak, mostak, dolgoztak, aztán elengedték őket. És végre hazaértek. Évekig élt a család más faluban, Mánfán, mert a saját falujukba nem költözhetek, csak látogatóba járhattak oda. Ebben az új faluban egy pincelakásban, szegényen éltek. De rengeteget dolgoztak, kuporgattak. Ebben az időben született meg második gyermekük, azaz én. S végre elérkezett az idő, hogy végleg haza költözhetek. Előbb csak albérletbe, aztán a szorgalom meghozta gyümölcsét és visszavásárolhatták saját házukat. Hosszú, téli esténként a sparherd tüze mellett mesélték a családtagok a történeteket. Csak Zsófi nem mesélt soha....

Ma már sajnos senki nem él az elhurcolt és visszatért családtagok közül. Csak nagymamám tudja a történeteket, örülök, hogy nekem elmeséli. Igyekszem megjegyezni őket, hogy majd én is tovább tudjam adni, hisz ezek családunk történetének nagyon fontos részei. Néhány éve mama Németországban járva elment Zwickau környékére és megkereste a házat, ahol a család élt a kitelepítés alatt. Akkor még élt a dédim (7.sz.kép), aki pontos címet és pontos leírást tudott adni a helyről, nem volt nehéz megtalálni. Sok fotó készült, amit dédi zokogva nézett végig...

1.sz. kép

Ükszüleim: Dittmayer Anna, id. Linder József

1919.

2.sz. kép

Dédszüleim: Auth Genovéva, ifj. Linder József

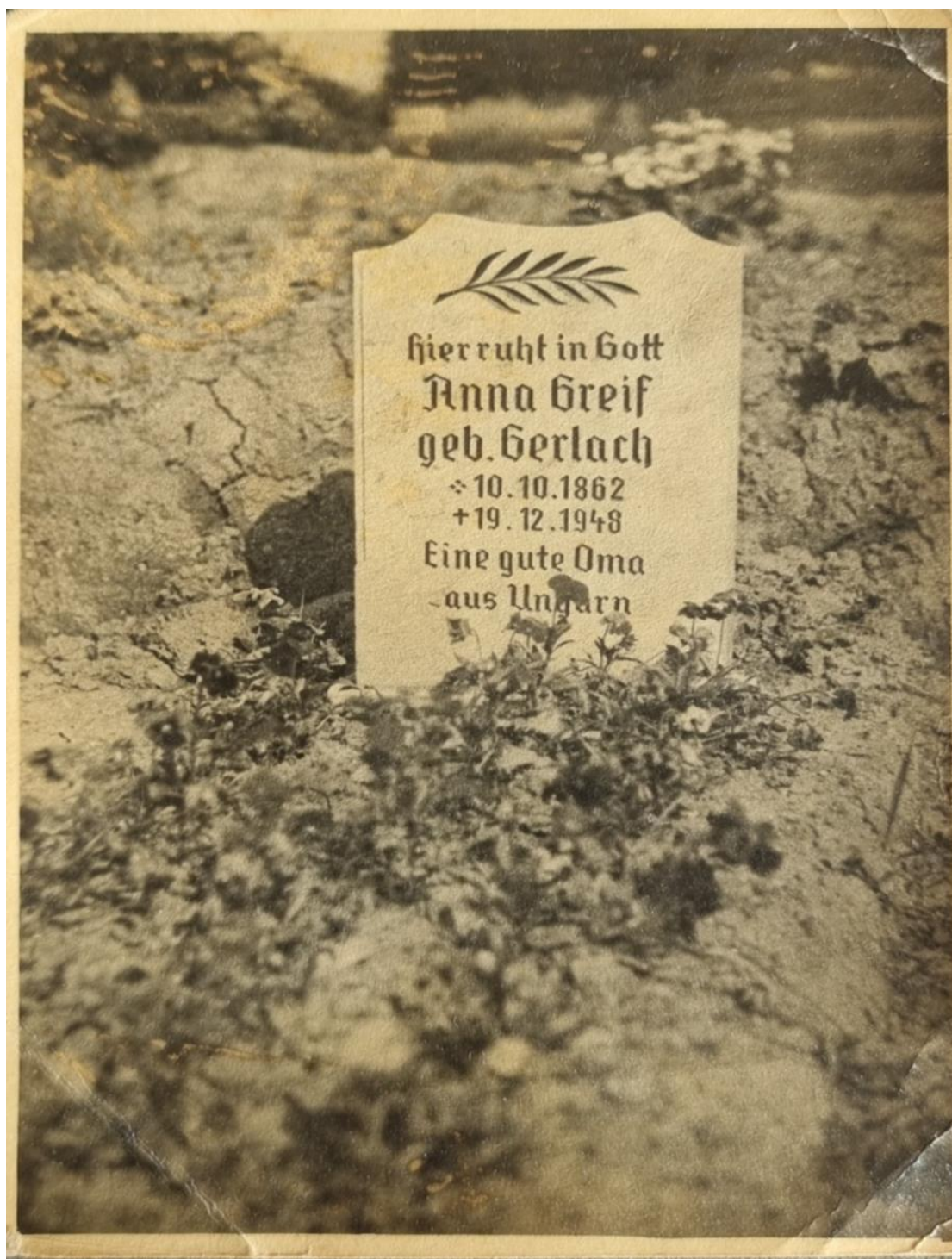
1943

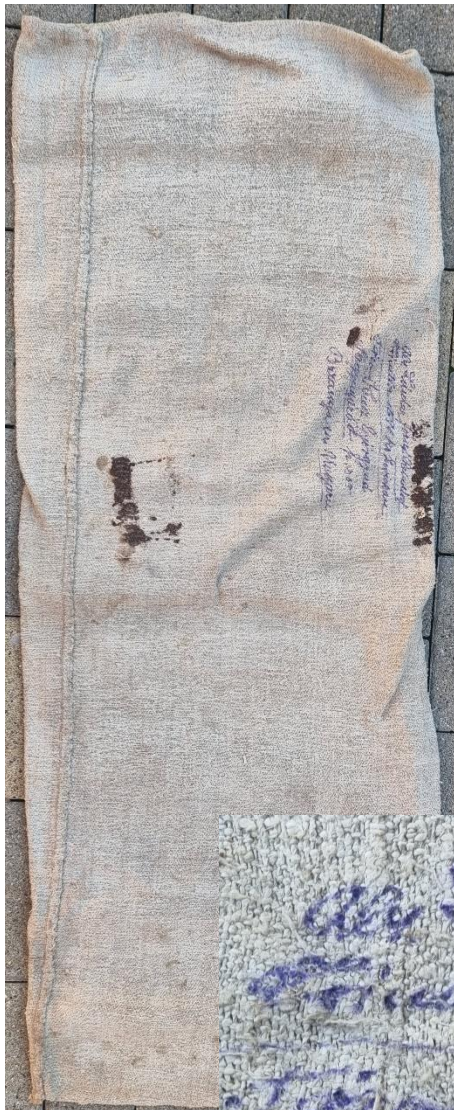
3.sz. kép

Nagymamám nővére: Linder Josefin Rosa – Szefi, Zsófi

1948

4.sz. kép
Zwickau, Temető
1948

1876. évi szeptember 15-én
Kisbajcsanak
Kisbajcsanak
Kisbajcsanak
Kisbajcsanak
Kisbajcsanak

5.sz. kép

Zsákok

7.sz. kép

Dédnagymamám, aki a nagymamámnak mesélt, hogy ő elmondhassa nekem:

Linder Józsefné, Auth Genovéva

2003.